

tium, minores respectu coronæ magnæ, sive beatitudinis et gloriæ essentialis; quoad rem sunt gaudium accidentale de singulari quadam victoria perceptum a Beatis, et in corpus speciali fulgore redundans.

33. *Dico I.* Omnes habitus virtutum, qui sunt in voluntate Viatorum, manent in voluntate Beatorum quoad entitatem et substantiam, licet non quoad omnes actus et habitudinem ad eos.

Prob. prim. part. Quia omnes virtutes respiciunt honestum ut sic, et afficiunt voluntatem ad tale bonum, ac de se augent virtutem recte operandi circa illud; ergo cum hoc ad perfectionem voluntatis spectet, neque etiam includat imperfectionem perfectioni beatitudinis repugnantem, statui Beatorum concedendum est.

Prob. secund. part. Quia omnis virtus, etiam *spes e. g. et penitentia*, inclinat voluntatem ad amandum bonum honestum, ut illud vel desideret voluntas, si eo adhuc careat, vel ut de illo gaudeat, si illud jam possideat; ergo omnis virtus potest habere actum, scil. amoris et gaudii, in Beatis.

Prob. tert. part. Quia aliqui actus virtutum includunt vel supponunt imperfectionem ex parte objecti, scil. absentiam alicujus boni, vel præsentiam alicujus mali; ergo virtutes non possunt haberi in Beatis quoad omnes earum actus, vel habitudinem ad illos.

34. *Dico II.* Beati habent complementum omnium suorum desideriorum, et quidem quoad objectum essentialiter beatificum semper formaliter: quoad objecta alia non quidem semper formaliter, sed radicaliter et fundamentaliter.

Prob. prim. part. Quia beatitudo habet rationem ultimi termini et perfectæ satietatis; ergo debet afferre complementum omnium desideriorum.

Prob. secund. part. Quia Beatus perfecte statim et perpetuo possidet tum intellectu, tum voluntate DEUM; ergo habet complementum desideriorum quoad objectum essentialiter beatificum.

Prob. tert. part. Quia beatis animabus ante resurrectionem corporum adhuc deest illa perfectio, quæ ex conjunctione ad corpus in illas redundabit; ergo non semper earum desiderium formaliter est completum quoad objecta accidentaliter beatifica.

Prob. quart. part. Partim quia certi sunt, tempore a providentia DEI prædefinito, objecta illa accidentaliter beatifica sibi obventura: partim quia Beatorum desiderium de his objectis tantum est efficax et absolutum respective ad tempus et modum, quo ipsis DEUS ea est concessurus, cum eorum desideria sint juxta mensuram voluntatis divinæ, et illi subordinata. Desideria Beatorum de rebus, quæ nunquam fient, v. g. de salute amici, qui non salvabitur, non sunt absoluta et efficacia, sed simplices quidam affectus DEI voluntati ac providentiæ subordinati, quam magis cupiunt in omnibus impleri.

35. *Dico III.* Dotes animæ beati sunt tres, Visio, Comprehensio, Delectatio.

Visio hæc non est formalis beatitudo, sed terminus fidei satians beatum ex hoc, quod jam *clare* videat ea, quæ in via cognovit obscure per fidem. *Comprehensio* non est cognitio DEI adæquata, sed terminus spei, satians beatum ex eo, quod bonum desideratum jam teneat juxta illud APOST.: *sic currite,*

ut comprehendatis 1^a. Cor. 9. 24. *Delectatio* est terminus amoris, satians beatum ex eo, quod summo bono, ad quod in via tendebat, jam uniat, et in illo conquiescat.

Prob. Quia hæc correspondent tribus virtutibus Theologicis, et pertinent ad triplicem primariam circa DEUM operationem.

36. *Dico IV.* Dotes corporis beati sunt quatuor, Impassibilitas, Subtilitas, Agilitas et Claritas.

Prob. Ex unanimi omnium consensu, et ex 1^a. Cor. 15. 42. intelligitur autem per *Impassibilitatem* non incapacitas sensationis aut receptionis etiam convenientis et perfectivæ, sed dispositiva resistentia cuilibet contrario: per *Subtilitatem* vis penetrandi, sive jus, quo DEUS tenetur ad libitum beati efficere illam penetrationem, quamvis ejus corpus maneat quantitativum cum debito partium situ et extensione ad locum sibi convenientem: per *Agilitatem* virtus facillime et celerrime movendi corpora de loco in locum: per *Clarityatem* eximia lux et splendor cum diaphaneitate, cum proprio tamen colore consistens, et pro libitu beati resplendens vel obiectus.

37. *Dico V.* Aureola assignatur triplex, sicut triplex est hostis. 1^a. est MARTYRUM qui mundum, h. e. tyrannos vicerunt contemptu mortis, quæ est malum maximum, quod homines inferre possunt; de his Apoc. 7. 9. dicitur: *Amicti stolis albis, et palmæ in manibus eorum.* 2^a. est VIRGINUM, qui et quæ carnis oblectationes vicerunt, integra corporis et animi puritate servata; de his Apoc. 14. 3. et 4. *Cantabant quasi canticum novum, et nemo poterat dicere canticum, nisi etc.. Hi sequuntur Agnum.* 3^a. est DOCTORUM, qui fidei et morum dogmata tradendo, prædicando, salutariter monendo etc. diabolum expulerunt ex hominum cordibus, tanquam affectato suo regno; de his Dan. 12. 3. *Qui ad justitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates.*

ARTICULUS IV.

DE AFFECTIONIBUS BEATITUDINIS QUOAD TEMPUS.

§ I.

An Beatitudinem antecedit Regnum CHILIASTARUM.

38. *Nota 1.* CHILIASTÆ docuerunt, justos post generalem resurrectionem cum CHRISTO regnuros in terris per mille annos, priusquam ad visionem DEI in celo recipiantur. Duplex erat MILLENARIORUM classis: 1^a. eorum, qui prope HIEROSOLYMAM cum religione Judæorum magnificentius restauratam Beatos omnibus epularum, nuptiarum et libidinum voluptatibus fruituros per mille annos dicebant; horum auctor erat CERINTHUS SIMONIS MAGI discipulus, qui legis etiam Mosaicæ ceremonias, sacrificia et præcepta restituenda esse asserebat: asseclas habuit MARCIONITAS et APOLLINARISTAS. 2^a. classis est eorum, qui dixerunt, delicias, quibus Beati essent fruituri per mille annos, vel esse innoxias et concessas, vel spirituales duntaxat; horum auctor fuit Sec. II. PAPIAS *Episc. Hierapol.* discipulus JOANNIS Presbyteri Ephesini, quem

ipse in suis scriptis distinguit a JOANNE APOST., vir admodum mediocris quidem ingenii, ut eum EUSEB. L. 3. *Hist. c. ult.* vocat; sed ob antiquitatem tamen suam et studium Traditionum, quas collegit libris 5. *de Interpretatione Oraculorum Dominicorum* inscriptis, primis Ecclesie PATRIBUS erat in veneratione, et etiamnum *Martyrologio* 22. Febr. ceu Sanctus insertus legitur: hunc secuti sunt S. JUST., S. IREN., TERTULL., LACTANT., et SEVERUS SULTIT.; et in eodem errore aliquando se fuisse testatur S. AUG.

39. *Nota 2.* Contra utramque classem iisdem etiam temporibus scripsere viri doctissimi et sanctissimi, DIONYS. ALEX., ORIG., HIER., et alii. Error *primæ* classis rejectus quidem fuit ab omnibus ut hæresis: *secundæ* autem classis toleratus est aliquandiu, tum ob auctoritatem patronorum, tum quia hac ratione magis recedebatur ab errore ORIGINISTARUM, qui negabant resurrectionem fieri cum membris humanis; unde etiam sibi caute incedendum fuisse scribit S. HIER. Præf. in L. 48. *in Isa.*, ne, dum in resurrectione contra ORIGINISTAS assereret omnia in corpore humano fore membra, etiam usum eorum more MILLENARIORUM videretur adstruere. Ubi vero APOLLINARIS inter cæteros errores pertinacius hunc defenderet, etiam una cum aliis ejus hæresibus a DAMASO damnatus est. Videbatur ab eo tempore hic error quasi sepultus, donec sub Sec. XVII. finem PIETISTÆ quidam eum resuscitarent, ex quorum numero plures an. 1693. et 94. in PENNSYLVANIAM secesserunt, regnum hoc millenarium sub plena conscientie libertate jam fundaturi.

40. *Dico.* Regnum CHILIASTARUM est fictitium.

Prob. I. Regnum CHRISTI non est terrenum, nec certo numero definitum, ut habetur ex Script. *Regnum meum non est de hoc mundo* Joann. 18. 36. *Regni ejus non erit finis* Luc. 1. 33. et hoc tanquam certum suo Symbolo inseruit C. CONSTANT. I. adversus APOLLINARISTAS.

Prob. II. Post resurrectionem universalem non erunt pro justis voluptates corporeæ, quia *in resurrectione neque nubent, neque nubentur* Matth. 22. 30. *Regnum DEI non est esca et potus* Rom. 14. 17.; ergo.

Prob. III. Post judicium ultimum sententia Judicis in reprobos: *Ite in ignem æternum*, dabitur statim executioni; ergo et sententia in justos: *Venite benedicti Patris mei, possidete regnum* Matth. 25. 34., præsertim cum 1^a. Thessal. 4. 15. et 16. legatur: *Mortui... resurgent primi: deinde nos, qui vivimus, ... simul rapiemur cum illis in nubibus obviam CHRISTO in æra, et sic semper cum DOMINO erimus.*

41. *Objic. I.* Apoc. 20. aperte statuitur Regnum CHRISTI cum Beatis per mille annos: nam 1°. dicitur diabolus ligatus per mille annos. 2°. Fore duplicem resurrectionem, *primam* justorum, qui regnabunt per mille annos, *alteram* impiorum, quæ consequetur hoc intervallum. 3°. Dicit JOANNES, se vidisse animas decollatorum per mille annos regnasse cum CHRISTO, cæteros vero mortuos non vixisse; ergo.

R. 1. *Tr. A. N. C.* MILLENARIUM suum regnum statuunt post resurrectionem et judicium: S. JOANNES autem regnum illud statuit ante adventum ANTI-CHRISTI, quia ibid. dicitur: *Cum consummati fuerint mille anni, solvetur Satan: et ante resurrectionem, quia hæc modo ibidem dicitur futura post persecutionem ANTI-CHRISTI; ergo aperte convellit errorem CHILIASTARUM.*

R. 2. *D. A.* Statuitur regnum CHRISTI in animabus Beatorum per justificationem *C. A.* Etiam in corporibus per glorificationem *N. A.* Item: statuitur regnum per mille annos, *τὸ mille annos* sumendo pro indeterminato numero annorum, qui ab adventu CHRISTI in mundum usque ad ejus adventum in judicium decurrent *C.* Sumendo pro determinato annorum numero, et determinate *N.* Atque hæc responsio convenit singulis probationibus adjectis; nam

Ad 1. Diabolus ligatus est quoad libertatem CHRISTIANIS nocendi toto hoc tempore, quia CHRISTUS venit in primo adventu, ut *dissolvat opera diaboli* 1^a. Joan. 3. 8., et ut *Princeps mundi ejiciatur foras*. Joan. 12. 31.

Ad 2. Duplex est etiam animarum justarum resurrectio: *prima* per justificationem, *altera* per glorificationem; et ita explicat AUG. L. 20. *de Civ. c. 7.* Vel duplex est ita, ut prima sit glorificatio animæ solius, secunda animæ et corporis simul, uti explicat S. AMBR.

Ad 3. Cæteri mortui non vixerunt, sed habuerunt duplicem etiam mortem duplici resurrectioni Beatorum mox explicatæ oppositam.

Inst. Apoc. 21. 5. dicit CHRISTUS: *Ecce nova facio omnia*, quod intelligendum de HIEROSOLYMA, Lege et Sacrificiis Mosaicis ad mentem CHILIASTARUM restaurandis; ergo.

R. *N. A.* Hæc enim triplici sensu a PP. et INTERPR. vel de anima, vel de Ecclesia, vel de cœlesti gloria recte ac vere explicantur.

42. *Objic. II.* Si non admittatur Regnum CHILIASTARUM, stare nequit veritas verborum et promissionum CHRISTI, qui Matth. 26. 29. ait: *Non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei*; item Luc. 22. 29. et 30. *Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus, regnum, ut edatis et bibatis super mensam meam in regno Patris mei.* Denique Matth. 19. 29. *Omnis, qui reliquerit patrem, aut matrem, aut uxorem, centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit, quæ omnia sine deliciis corporalibus nequeunt intelligi*; ergo.

R. *D. A.* Stare nequit veritas verborum et promissionum CHRISTI metaphorica, eaque primario intenta *N. A.* Litteralis, et quæ non intendebatur, *Tr. A.* 1us quidem textus secundum litteram explicari potest cum S. CHRYS. in l. c. de tempore illo, quo CHRISTUS post resurrectionem adhuc versatus est cum discipulis bibens et manducans; 2us ad litteram intelligi nequit, cum alias regnum DEI nihil esset, nisi esca et potus, contra rationem et Scripturam: neque etiam 3us quia ut S. HIER. in l. c. ait: *Si in cæteris digna sit repromissio, in uxoris apparet turpitudine, ut qui unam pro DOMINO dimiserit, centum recipiat in futuro.* Dein impossibile est, centum patres aut matres accipere. In sensu autem metaphorico 1us et 2us significat abundantiam gaudiorum tum animæ tum corporis Beatorum: 3us significat tum spiritualia bona, tum etiam corporalia beneficia ex mutua charitate obvenientia in hac etiam vita illis, qui terrenis renuntiarint; promittitur enim centuplum in præsentī vita, ut ex eodem textu apud Marc. 10. 30. Luc. 18. 30. constat.

Inst. Si plane rejiciatur Regnum MILLENARIORUM; ergo nulla erit auctoritas TRADITIONIS et PATRUM; siquidem S. JUST., S. IREN., TERTULL., et alii primorum Seculorum PATRES regnum illud admiserint.

R. D. seq. Nulla erit auctoritas TRADITIONIS generalis, et PATRUM unanimiter conspirantium, eaque ab ECCLESIA confirmata ac proposita N. seq. TRADITIONIS particularis, PATRUM contrarie sentientium et postmodum rejecta ab ECCLESIA C. Seq. Auctoritas PATRUM non facit locum Theologicum, nisi sit unanimes aut ab ECCLESIA recepta, qualis non est illa MILLENARIORUM.

43. *Observe. I.* Quod PAPIAS regnum illud et alias etiam parabolas exoticas, relationes item fabulosas suis libris inseruerit, ortum habet ex mediocritate ejus ingenii: cum enim quaecumque demum ipsi a coëvis quondam cum Apostolo quopiam aut discipulo CHRISTI hominibus dicerentur; sine ullo examine admitteret, et figuratas locutiones non secundum sensum, sed ad litteram acciperet, nihil pronius erat, quam ut eum in errorem præcipitaretur. S. JUSTIN. per Apocalypsin S. JOAN. male intellectam inductus est in hanc sententiam, ita tamen, ut MILLENARIOS hæreticos blasphemiæ argueret, *Christianos* vero aliter sentire diceret, neque inde unionem fidei Catholicæ cum illis abrumperet. S. IRENÆUM duplex ratio in eandem sententiam impulit: 1°. Auctoritas quorundam VV. et præsertim PAPÆ, qui illam ceu Apostolicam traditionem vendiderat: 2°. Quod a MARCIONIS aliisque Hæreticis voluerit quam longissime abire.

Quod TERTULLIANUS in MONTANISMUM lapsus regnum MILLEN. admitteret, haud mirum est, cum illud esset ex MONTANISTARUM revelationibus una. Magis mirum est, SEVERUM SULP. potuisse fieri CHILIASTAM, cum de S. MARTINI ad cælum ascensu per visum etiam factus sit certior, et ad AURELIUM DIAC. data epistola id confirmarit. Libri autem tres *Dialogorum* ab eo editi, in quibus prædictum errorem asserit, non æquali a CATHOLICIS plausu excepti sunt, quin et a GELASIO P. inter apocryphos rejecti.

44. *Observe. II.* Dogmatis Catholici assertores semper numero *plures* fuere: neque enim facta est nova revelatio, sed per continuam et non interruptam traditionem veritas ad nos usque propagata est; PP. tamen illi et SCRIPTORES VV. non sunt hæreseos arguendi: tum quia veritas Catholica non ita, ac modo, in luce posita, neque ultimo ECCLESIE judicio erat definita; neque ab illis error oppositus cum pertinacia propugnabatur. *Qui autem, ut ait S. AUG., sententiam suam quantumvis falsam atque perversam nulla pertinaci animositate defendunt, ... querunt autem cauta sollicitudine veritatem, corrigi parati, cum invenerint, nequaquam sunt inter hæreticos reputandi.*

§ II.

An Justorum animæ ante Resurrectionem universalem admittantur ad visionem DEI?

45. *Nota.* Quæstio hic est præcise de animabus justorum sive ante, sive post mortem ab omni macula et pœna solutis: an statim post mortem, aut saltem ante extremum judicium obtineant beatitudinem essentialem? Negarunt id TERTULL., VIGILANT., ARMENI et GRÆCI etiam tempore C. FLOR.; quin et inter CATHOLICOS LATINOS acriter de eo disceptabatur Sec. XIV. et tempore JOANNIS XXII., qui mortuus est anno 1334. Eundem errorem adoptarunt

LUTHER. *Prælect in Gen.* et CALVIN. L. 4. *Inst.* c. 20. §. 23. Dicebant autem prædicti omnes, animas justorum ad extremum usque judicii diem interim vel in *sinu ABRAHÆ*, h. e. loco nec coelesti, nec infero, sed intermedio; vel in *loco refrigerii*, vel *subtus aram DEI* considerare, quiescere, dormire. Affirmativam vero sententiam, quam scriptis prius illustraverat, tandem definivit BENED. XII. an. 1336. promulgata Constitutione, quæ incipit: *Benedictus DEUS*. Idipsum postea præstiterunt C. FLOR. Sess. ult. in Decreto *Unionis*, et C. TRID. Sess. 25.

46. *Dico.* Animæ justorum, quibus nihil expiandum superest, statim ac corpore solutæ sunt, DEUM in cælo vident.

Prob. I. Ex Script. 1°. CHRISTUS Luc. 23. 43. promisit latroni: *Hodie mecum eris in paradiso*: sed animæ latronis non promisit, nec illa intravit in paradysum terrestrem, qui non convenit animabus, sed coelestem sive beatificam visionem, qua ab initio fruebatur anima CHRISTI; ergo. 2°. PAULUS 2°. Cor. 5. 1. ait: *Scimus, quia si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur, quod ædificationem ex DEO habemus, domum non manufactam, æternam in cælis*: atqui tam *Græci*, quam *Latini* per *domum terrestrem hujus habitationis* intelligunt corpus de terra sumptum, et per *ædificationem ex DEO* gloriam per visionem intuitivam DEI, cum Apost. ibidem etiam dicat v. 4: *Qui sumus in hoc tabernaculo* (scil. corpore) *ingemiscimus gravati...* et v. 8. *Audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore, et præsentem esse ad DOMINUM*; item c. 4. 16. *Sed licet is, qui foris est, noster homo corrumpatur, tamen is, qui intus est, renovatur*. Denique ad Philipp. 1. 23. *Desiderium habens dissolvi et esse cum CHRISTO*. Ex altera vero parte beatitudo bene dicitur domus juxta Joan. 14. 2. *In Domo Patris mei mansiones multe sunt*: Luc. 16. 9. *Ut recipiant vos in æterna tabernacula*; Ergo cum APOSTOLUS inter dissolutionem corporis et ingressum in beatitudinem non ponat moram intermediam, animæ statim consequuntur visionem DEI. 3°. Parabola de *Ephulone* Luc. 16. 23. significat impiorum animas statim torqueri; ergo cum DEUS non sit pronior ad pœnas, quam præmia, animas piorum statim admittet ad gloriam.

Prob. II. Ex Tradit. ECCLESIE: hanc declarant 1°. *preces publicæ*, de quibus COELESTINUS P. in *epist.* 1. ad *Episcopos Galliæ* ait: *Legem credendi lex statuit supplicandi*; jam vero antiquiss. *Codex Gelasianus* in festo SS. PERPETUÆ et FELICITATIS habet: *Quæsumus, ut, sicut illis gloriam contulisti, nobis indulgentiam largiaris*; in festo autem SS. GERVASII et PROTASII: *Ut quos cælesti gloria sublimasti*: item antiqua oratio in festo S. GREGORII M.: *DEUS, qui animæ famuli tui æternæ beatitudinis præmia contulisti etc.*

2°. MARTYRES et acta MARTYRUM, quorum spes recte dicitur fuisse fides *Christianorum*; jam vero Ecclesia SMYRNENSIS de obitu POLYCARPI ita ait: *Per tolerantiam devicto injusto præside, immortalitatis corona recepta, cum omnibus Apostolis, omnibusque justis exultans DEUM glorificat. Auctor Synchronus de S. SYMPHOROSA et septem ejus filiis, qui circa annum 120. passi sunt, ait: Elegerunt magis decollari, quam vinci: passi mortem inter Angelos cum Rege æterno vita fruuntur in cælis*. S. METHODIUS in Sec. III. apud PHOTIUM ita loquitur: *Fluxa hac brevique vita dissoluta habebimus ad DEUM habitationem ante resurrectionem.*

3°. SS. PP. *testimonia*; Sec. I. S. CLEMENS ep. 1. ad Cor., S. IGNAT. ep. ad Rom. c. 5. 6. 7., HERMAS in L. 3. *similitudine* 8^a. Sec. II. S. POLYCARP. ep. ad Philipp., ATHENAG. in *Apolog.*, CAIUS Presbyter Eccl. Rom. apud EUSEB. L. 3. *Hist.* c. 28. Sec. III. CLEM. ALEX. L. 5. *Strom.*, ORIGEN. L. 6. cont. CELSUM, et L. 2. de *Principiis.* c. 12., S. DIONYS. ALEX. opusc. contr. S. IREN. et 2. libris cont. *Nepotem ægyptii* apud EUSEB., CYPR. de *exhort. martyr.* in *præf.* et c. 12. it. L. de *mortalitate.* Sec. IV. omnes fere Scriptores celebres tum ex professo, tum incidenter idem defendunt aut definiunt.

Conf. EX CONCILII. LUGDUN. II. sub GREG. X. in *professione fidei*: FLORENTINUM in *Decreto fidei*: TRIDENTINUM Sess. 25. de *Invocatione SS.* id ipsum discrete affirmant.

47. *Obj. I.* Sancti non accipiunt mercedem in fine vitæ, sed mundi; ergo. *Prob. A.* Matth. 20. 8. et 9. Denarius operariis redditur ad vesperam: atqui *denarius* beatitudinem, et *vespera* finem mundi significat; ergo.

R. D. A. Non accipiunt mercedem nequidem incompletam, sive beatitudinem animæ in fine vitæ temporalis N. A. Non accipiunt quidem mercedem completam, sive beatitudinem corporis et animæ in fine vitæ temporalis, sed in fine mundi, accipiunt tamen incompletam C. A. *Ad Prob. D. M.* Denarius, qui datur omnibus simul operariis, datur ad vesperam C. M. Qui datur singulis seorsim *Subd.* Denarius completus C. Incompletus N. Completa quidem merces dabitur omnibus aperte sub tempus iudicii, ut innuit parabola; hoc tamen non prohibet, quo minus jam incompleta detur singulis sub particulare cujuslibet iudicium. Ad hæc scopus parabolæ præsertim attendendus est, non autem omnes circumstantiæ: alioqui etiam *murmurare*, et *habere oculum nequam* Beatis tribui deberet.

Inst. 1. Hebr. 11. 39. et 40. dicitur de Patriarchis V. T.: *Hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromissiones.... ut non sine nobis consummarentur*; ergo repromissionem et beatitudinem accipient omnes simul in fine mundi.

R. D. A. Non acceperunt repromissiones, per has intelligendo Incarnationem CHRISTI C. A. Intelligendo beatitudinem *Subd.* Non acceperunt nequidem incompletam post adventum et resurrectionem CHRISTI N. Completam et perfectam C. Unde et dicitur: *Ut non sine nobis consummarentur.*

Inst. 2. 1^a. Joann. 3. 2. dicitur: *Scimus, quoniam cum apparuerit* (Christus in 2° adventu), *similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est*; ergo ante resurrectionem generalem anima non recipit ullam beatitudinem.

R. N. C. Sed sequitur tantum, gloriam Beatorum non esse manifestandam coram omnibus, nisi in die iudicii: cum enim antecederet dixerat S. JOANNES v. 2.: *Nondum apparuit, quid erimus*: postea subjungens, *cum apparuerit*, non significat, cum apparuerit CHRISTUS, sed cum apparuerit, *quid erimus*. Cum vero manifestatum fuerit quid erimus, similes CHRISTO erimus in oculis totius mundi, quoad externam etiam gloriam corporis, quæ ex eo nascetur, quod videbimus eum, sicuti est; unde patet, hunc textum similem esse illi ad Coloss. c. 3. 3. et 4. *Mortui estis, et vita vestra abscondita est cum CHRISTO in DEO: cum CHRISTUS apparuerit, vita vestra; tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.*

Inst. 3. APOST. 1^a. Cor. 13. 32. dicit, nullam fore mercedem justorum, si

mortui non resurgunt: et 2. Mach. 12. 14. dicitur, *superfluum et vanum esse, orare pro mortuis*, si non esset spes resurrectionis: atqui neutrum teneret, si animæ præmiarentur ante resurrectionem corporis; ergo.

R. D. *min.* Neutrum teneret formaliter et absolute C. *min.* Ex hypothesi et illative N. *min.* Qui in V. T. negabant resurrectionem corporum, plerumque etiam negabant immortalitatem animæ, volebantque, hanc simul cum corpore perire, dicentes: *Manducemus et bibamus, cras enim moriemur*, ut refert APOST. 1. c. v. 32. in qua impiorum hypothesi evidenter infert APOSTOLUS: Si anima simul cum corpore pereat, neque hoc resurgat; ergo justii frustra laborant etc. Data autem immortalitate animæ, si corpus non resurgat, adhuc tenet illatio APOSTOLI, quia si corpus, quod est particeps laboris et molestiæ, non sit particeps præmii; etiam anima non erit, cum sit eadem utriusque ratio, et ex sorte unius propter connexionem animæ cum corpore sors alterius colligatur. Eadem est responsio *ad secundum*: qui tamen textus explicari etiam potest de spe resurrectionis ab igne purgatorii ad vitam beatam. Eodem modo explica S. CHRYS., cujus hom. 39. in ep. 1. Cor. hic opponi solet.

Inst. 4. Apoc. 6. 4. animæ Martyrum dicuntur delitescere *subtus altare*, et v. 11. jubentur *requiescere adhuc tempus modicum, donec compleantur conservi eorum et fratres eorum*; ergo necdum vident DEUM.

R. D. A. Hoc ipsum tamen altare fuit in cælo, et interim animabus data jam fuerunt *stolæ albæ*, ut habetur ibid. v. 11. ac eadem etiam animæ Apoc. 7. 9. et 10. dicuntur *stantes ante thronum* concinere laudem DEI C. A. Et nihil de his convenit animabus Martyrum N. A. Petebant quidem animæ Martyrum per postulatam vindictam resurrectionem corporum, et sic beatitudinem completam; habent tamen jam incompletam, scil. animæ, quæ per contentum laudis diviniæ et stolam albam significatur; unde S. BERN. Serm. 3. in Festo SS. OO. *Accipiunt jam singulas stolas, sed non vestiuntur duplicibus, donec et nos vestiamur*. Quæ de altari *Thymiamatis*, sub quo animæ, et de altari *Holocausti*, sub quo corpora sunt sepulta, dicuntur, sensum allegoricum spectant.

Nimirum sicut ANIMÆ ante Christum dicebantur esse in *promptuariis seu cellis*, h. e. in limbo, expectantes Christum et beatam resurrectionem: ita post Christum dicuntur esse *sub altari Thymiamatis*, h. e. in cælo, expectantes unionem cum corpore, ut illo vestitiæ super altare quasi eleventur ad perfectam gloriam et consummatam beatitudinem. Erat altare *Thymiamatis*, altare Oraculi, sive Sancti Sanctorum, quod est proprie locus Sacerdotum, quales sunt hæ animæ Beatorum, Apocal. 20. 6. Quippe erat Sanctum Sanctorum solius Dei habitaculum, in quod non nisi summus Pontifex, et duntaxat semel in anno ingrediebatur; Pontifex vero Christum representat, non Sanctos.

CORPORA Sanctorum dicuntur esse *sub altari Holocaustorum*, h. e. in terra: nam hoc altare erat in atrio, quod terram denotat; unde sub illo corpora terrena Martyrum sepulta dicuntur; et quidem *sub altari* velut abscondi, tegi et latere, donec in resurrectione glorioso corpore donatæ se suamque gloriam ac lauream Martyrii universo orbi palam ostentent.

Inst. 5. *Uniuscujusque opus, quale sit, ignis probabit* 1^a. Cor. 3. 13.; ergo

omnes probandi sunt igne conflagrationis, quæ præcedet iudicii diem, ac proin ante hoc tempus nemo admittitur ad visionem DEI.

R. D. C. Omnes, quos conflagratio reperiet in corporibus agentes, illo igne probandi sunt C. Omnes omnino, qui jam antea carne exuti, et igne purgatorio purgati sunt, adeo ut eousque in purgatione maneant N. Hanc enim opinionem repugnare traditioni Ecclesiæ, patet ex ep. 52. CYPRIANI, Constitutione BENED. XII., CC. FLOR. et TRID. et communi Catholicorum sensu, sibi persuadentium, animas in purgatorio juvari et liberari posse sacrificiis et piis operibus viventium.

48. Obj. II. Ecclesia orat pro defunctis etiam Sanctis, Patriarchis, Apostolis et Martyribus, ut constat ex VV. liturgiis SS. MARCI, BASILII, CHRYSOSTOMI, EPIPHANII et aliorum; ergo credit Ecclesia, animas separatas necdum frui visione DEI.

R. D. A. Orat pro Sanctis, ut eorum gloria in nobis et imitatio augeatur, prout ait BELLARM. C. A. ut inde levamen aliquod accipiant N. A. Sic enim oratio habet in Missa: *Suscipe S. TRINITAS hanc oblationem, quam tibi offerimus in memoriam..... JESU CHRISTI, et in honorem Sanctorum, ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem, et illi intercedere pro nobis dignentur in caelis, quorum memoriam agimus in terris.*

Inst. 1. Cap. cum Marthe de celebr. Missæ, antiqua oratio in festo S. LEONIS erat; *annue nobis, Domine, ut animæ famuli tui LEONIS hæc prosit oblatio.* Item in Ecclesia summa Aquisgran. singulis annis adhuc dicitur Missa de *Requiem* pro anima CAROLI M., qui tamen in Martyrologiis apud BOLLANDUM 28. Jan. inscriptus est catalogo Sanctorum.

R. D. A. Et hæc oratio fuit statim post mortem S. LEONIS scripta et in anniversariis adhibita, quando nondum celebrabantur festa Confessorum C. A. Fuit etiam semper retenta, nec mutata N. A. Mutatam illam orationis formam, quamvis, quando mutata sit, nescire se, scribit idem INNOC. III. L. 3. ep. 131. Idem quoad *primam* partem dicendum est de S. CAROLO M., et faciendum esset quoad *secundam* partem; cur autem id needum factum sit, definire non licet, nisi forte dicatur ex eo accidisse, quod CALOLUS M. non a legitimo, sed a Pseudo-Pontifice, PASCHALI III., in Sanctorum catalogum ritu solemniter relatus fuerit, quamvis de ejus sanctitate ob silentium sequentium Pontificum legitimorum et ejus cultum publicum per GALLIAM, BELGIUM et GERMANIAM propagatum dubitandi non sit locus.

Inst. 2. Ecclesia orat pro omnibus defunctis, ut DEUS animas liberet a penis inferni, et de profundo lacu, ne absorbeat eas tartarus; ergo iudicat, adhuc suspensam esse sortem illorum.

R. D. A. Orat pro omnibus in sensu accommo C. A. Absoluto *Subd.* Eadem ratione et intentione N. Diversa C. ECCLESIA sic orat, quia exhibet defunctos, quasi tum actu obirent, essentque in periculo subeundi iudicii: sicut per annum exhibet mysteria CHRISTI, quasi tum peragerentur.

49. Obj. III. SS. PP. videntur contrarii; ergo. *Prob. A.* de S. HILARIO, qui Sanctos fore in regno CHRISTI docet usque ad diem iudicii, tum vero admit-tendos ad regnum Patris: sed in regno CHRISTI negat concedi iis visionem DEI: nam 1º. in Ps. 138. dicit: *Humanæ ista lex necessitatis, ut sepultis corporibus*

ad inferos animæ descendant: 2º. In Ps. 120. 8. docet. *Exeuntes de corpore ad introitum illum regni cælestis per custodiam DOMINI Fideles omnes reservabuntur, in sinu scilicet interim ABRAHÆ collocati (quo adire impios interjectum chaos inhihet), quousque introeundi rursus in regnum cælorum tempus adveniat.* 3º. In Ps. 62. dicit, Sanctos illos desiderare conspectum DEI, eumque obtenturos post iudicium: *Tradet, inquit L. 11. de Trin. CHRISTUS DEO Patri regnum, et tunc quos regnum DEO tradiderit, DEUM videbunt;* ergo.

R. N. M. Nam regnum illud CHRISTI in Ps. 57. vocat *requiem æternam, sedem ac regnum beatorum, terram viventium*, ibique dicit, *animas in DEI susceptione requiescere:* et in Ps. 65. ait: *Martyres in cælestis domicilii habitationem introierunt.*

R. Ad 1. *Prob.* Vel S. DOCTOR loquitur de SANCTIS V. T.: vel cum TERTULL. existimavit, quod omnes animæ ad inferos descendant, sicut CHRISTUS, ut ait, ad consummationem veri hominis id non recusavit; sed ut CHRISTUS statim, ita ipsæ plene purgatæ in cælum ascendant.

R. Ad 2. et 3. *Prob.* Sancti DEI conspectum desiderant, non quod eo caruerint; sed ut eo simul omnes fruantur complete beati etiam ratione corporis: hinc ait, Sanctos in secundum regnum *rursus* introire, quod supponit, eos jam ante fuisse ingressos, et sinum Abrahæ in N. T. esse ipsum cælum.

Inst. 1. S. AMBR. 1º. L. de bono mortis c. 10. docet, animas in certis quibusdam habitaculis et promptuariis usque ad diem iudicii detineri, ut tum omnes simul coronam accipiant. 2º. L. 2. de Abel et Cain c. 2. habet: *Solvitur corpore anima, et post finem vitæ hujus adhuc tamen futuri iudicii ambiguo suspenditur;* ergo.

R. N. C. Ad 1. S. DOCTOR quidem *receptacula subterranea* probat ex 4. Esdræ 7. respectu justorum V. T.; at post Christum *mansiones justorum* dicit esse in caelis; omnibus autem dicit expectari mercedem non essentialiter tantum, sed etiam integraliter completam, animæ et corpori publice dandam, quæ proprie corona dicitur. Mentem suam declarat c. 11. ejusdem libri, item in ep. 16. in qua scribit, *Acoleum defunctum esse possessorem civitatis æternæ, quæ in cælo est, omnia jam ipsi esse aperta, et videre facie ad faciem.*

Ad 2. D. Anima suspenditur ambiguo diei iudicii extremi, quam et ipsi Sancti nesciunt C. Suspenditur ambiguo suæ beatitudinis N.

Inst. 2. S. AUG. 1º. c. 209. *Enchir.* et alibi diserte asserit, animas ad resurrectionem usque contineri *abditis receptaculis, et sinu ABRAHÆ.* 2º. Negat, *animas beatitudine jam frui*, quia Tr. 49. in Joann. dicit: *Promissa est resurrectio carnis, mortis consumptio, vita æterna cum Angelis: hoc omnes simul accepturi sumus.* 3º. Idem in Ps. 43. sic loquitur: *Illam visio facie ad faciem liberatis in resurrectione servatur;* ergo.

R. ad 1. S. AUG. de sinu ABRAHÆ dubitat, eumque distinguit a cælo, sed modo ancipiti, nec constanter: nam multis aliis in locis sinum ABRAHÆ confundit cum regno cælorum; proin quamvis de loco animarum anceps, de felicitate tamen certus fuit. Ad 2. Non negat, animas jam frui beatitudinem incompleta, sed completa; atque in eo ponit discrepantiam inter beatitudinem hominum et Angelorum, quod Angeli tanquam spiritus statim ab initio completam beatitudinem acceperint. Ad 3. D. Illa visio quoad certum perfectionis gradum in resurrectione servatur C. Quoad substantiam N. S. AUG. videtur sensisse, homines resumpto corpore habituros esse intensiorem bea-